

Sygn. akt: I C 285/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Robert Wysocki
Protokolant:	stażysta Paulina Barwińska

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2017 roku w Człuchowie

na rozprawie

sprawy

z powództwa (...) (...) z siedzibą w G.

przeciwko P. M.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 285/17 upr.

UZASADNIENIE

Powód E. (...) z siedzibą w G. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie pozew przeciwko P. M. o zapłatę kwoty 2507,95 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu – do rozpoznania w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w dniu 22 grudnia 2015 roku pozwany zawarł z pierwotnym wierzycielem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...), na podstawie której pozwany otrzymał określoną w umowie kwotę pieniężną, jednocześnie zobowiązując się do jej zwrotu na warunkach precyzyjnie określonych w przedmiotowej umowie. Pozwany nie wywiązał się jednak z warunków przedmiotowej umowy, w związku z czym niespłacona kwota należności głównej stała się wymagalna. Wierzyciel pierwotny wypowiedział umowę pismem wysłanym do pozwanego w dniu 19 lipca 2017 roku.

W dniu 6 grudnia 2016 na mocy umowy przelewu wierzytelności przedmiotowa wierzytelność została nabyta przez E. (...) z siedzibą w G. od następcy prawnego (...) S.A. – (...) z siedzibą w (...). Powód podkreślił, iż na dochodzoną kwotę składają się: kwota 2453,83 zł tytułem należności głównej, kwota 54,12 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych przez powoda od kwoty należności głównej od dnia następnego po dniu cesji do dnia wniesienia powództwa.

Wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2017 roku wydanym w sprawie VI Nc-e (...) Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego w Człuchowie.

Pozwany P. M. nie złożył odpowiedzi na pozew, pomimo prawidłowego wezwania i pouczenia o skutkach niestawiennictwa, nie stawił się na rozprawach wyznaczonych w dniach 22 sierpnia 2017 roku i 28 września 2017 roku, nie złożył w niniejszej sprawie żadnych wyjaśnień, ani nie żądał przeprowadzenia rozprawy pod swoją nieobecność.

W dniu 28 września 2017 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie wydał w sprawie wyrok zaoczny, w którym powództwo oddalił.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 października 2015 roku (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z pozwanym P. M. umowę pożyczki nr (...) na kwotę 2816,60 zł, na okres 20 miesięcy od daty wypłaty pożyczki. Pozwany zobowiązał się zwrócić kwotę pożyczki w terminach płatności określonych zgodnie z umową w terminie 60 tygodni.

dowód: umowa pożyczki z dnia 22 października 2015 roku, k. 12-15.

W dniu 6 grudnia 2016 roku (...) z siedzibą w (...) następcą prawnym (...) S.A. zawarł E. (...) z siedzibą w G. umowę przelewu wierzytelności, w której jako przedmiot przelewu wymieniono m.in. wierzytelność przysługującą cedentowi przeciwko dłużnikowi P. M..

dowód: umowa przelewu wierzytelności wraz z załącznikami z dnia 6 grudnia 2015r. k. 16-35

Powód w dniu 3 marca 2017 roku wystosował do pozwanego zawiadomienie o nabyciu przysługującej (...) z siedzibą w (...) następcą prawnym (...) S.A. wierzytelności wobec pozwanego oraz wezwał go do zapłaty całkowitego zadłużenia w kwocie 2589,66 zł.

dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 3 marca 2015r. k. 34

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie pozwany P. M. nie stawił się na posiedzeniach wyznaczonych na rozprawach, jak również nie wypowiedział się co do twierdzeń podnoszonych przez powoda w uzasadnieniu pozwu, zaistniały więc przesłanki z art. 339 § 1 k.p.c. do wydania wyroku zaocznego.

Stosownie do przepisu art. 339 § 1 i 2 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny, przyjmując za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W judykaturze utrwalony został pogląd, który nie jest kwestionowany również w nauce, iż przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie okoliczności faktycznych i nie zwalnia Sądu orzekającego od obowiązku rozważenia, czy oświadczenia te uzasadniają należycie w całości żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Sąd nie jest zatem zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972r. III CRN 30/72, Legalis nr 16294, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999r. I CKU 176/97, Prok. I Pr. 1999 nr 9, poz. 30, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996r. I CRN 26/96, OSNC 1996 nr 7-8, poz. 108).

Sąd nie może przyjąć za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli budzą one wątpliwości. W sformułowaniu art. 339 § 2 k.p.c. mowa jest o przyjęciu za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli „nie budzą one uzasadnionych wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy”. Ocena zgodności z prawdą twierdzeń powoda następuje na podstawie materiału procesowego znajdującego się w aktach sprawy, w szczególności na tle innych twierdzeń powoda.

Przedmiotem niniejszego postępowania było roszczenie powoda wynikające – jak wywodził powód – z wierzytelności przysługującej wobec pozwanego P. M., nabytej od (...) z siedzibą w (...) następcy prawnego (...) S.A. Dookreślając podstawę żądania powód twierdził jedynie, iż przedmiotowa wierzytelność wynikała z niewywiązania się przez pozwanego z przyjętego na siebie zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki nr (...) z dnia 22 października 2015 roku.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradiktoryjności) w procesie, a po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecniczą obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest – czy też nie jest – dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznany spór jest ich sprawą, a nie sądu.

Sąd w niniejszej sprawie przeprowadził postępowanie dowodowe w oparciu o zaofiarowany przez powoda materiał dowodowy złożony wraz z pozwem.

Dodatkowo w tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 509 k.c. przelew wierzytelności oznacza przeniesienie wierzytelności oznaczonej co do tożsamości i dla skuteczności takiej transakcji konieczne jest precyzyjne oznaczenie przenoszonych wierzytelności. Oznacza to, że skuteczne wywodzenie uprawnień z faktu nabycia wierzytelności na podstawie umowy cesji wymaga udowodnienia bez wątpliwości, że do cesji konkretnej wierzytelności doszło.

W ocenie Sądu powód w niniejszej sprawie udowodnił fakt zawarcia umowy pożyczki z dnia 22 października 2015 roku między pozwanym a (...) S.A. z siedzibą w W. (dowód: umowa z dnia 22/10/2015r. k. 12-15), jak również fakt zawarcia umowy przelewu wierzytelności z dnia 6 grudnia 2016 roku pomiędzy (...) z siedzibą w (...) następcą prawnym (...) S.A. a powodem (dowód: umowa z dnia 06/12/2016r. k. 16-33). Okoliczności te nie zostały również zakwestionowane przez pozwanego.

Natomiast okoliczności wywodzone przez powoda co do źródła powstania zobowiązania nie zostały przez powoda wykazane. Powód w treści uzasadnienia pozwu wskazywał, iż na mocy umowy pożyczki z 22 października 2015 roku pozwany otrzymał od (...) S.A. z siedzibą w W. określoną w umowie kwotę pieniężną, jednocześnie zobowiązując się do jej zwrotu na warunkach określonych w umowie, przy czym pozwany nie wywiązał się z ciążącego na nim zobowiązania.

Z analizy materiału dowodowego w postaci umowy pożyczki, na którą powołuje się powód, wynika, iż w dniu 22 października 2015 roku pozwany zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki. Na podstawie tej umowy

dający pożyczkę zobowiązał się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązał się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z umowy tej wynika iż pożyczkodawca udzielił pożyczki w łącznej kwocie 2816,60 zł. Z punktu A umowy wynika, iż pożyczkobiorcy udzielono kwoty pożyczki w wysokości 1000,00 zł. Natomiast kwotę 1816,60 stanowią opłaty dodatkowe i należne odsetki umowne. Podkreślić należy, iż poszczególne punkty umowy nie odpowiadają przedstawionemu w umowie zestawieniu, a mianowicie w punkcie F zdaniem Sądu powinna widnieć kwota 652,60 zamiast kwoty 1196,60, natomiast w punkcie G kwota 1652,60 zł zamiast kwoty 2696,60 zł. Jeżeli chodzi o łączne zobowiązanie pozwanego wykazane w punkcie K umowy, to zdaniem Sądu wyliczenie zgodnie z zestawieniem należności wyszczególnionych w poszczególnych punktach umowy wynosi 2257,60 zł, natomiast wykazane w umowie łączne zobowiązanie pozwanego wynosi 2816,60 zł czyli jest o 559 zł wyższe od wyliczenia zgodnego z zestawieniem wskazanym w umowie. Ponadto powód na posiedzeniu rozprawy w dniu 22 sierpnia 2017 roku został wezwany przez pełnomocnika do przedłożenia rozliczenia pożyczki przez przedłożenie salda spłat części zobowiązania przez pozwanego z tytułu zawartej umowy pożyczki z dnia 22 grudnia 2015 roku o numerze (...) w terminie 7 dni pod rygorem skutków określonych w art. 207 § 6 k.p.c. Pełnomocnik powoda pismem datowanym na dzień 5 maja 2017 roku zwrócił się do Sądu o wydłużenie 7 dniowego terminu. Pismem z dnia 13 września 2017 roku poinformowano pełnomocnika powoda o wydłużeniu terminu do dnia rozprawy – 28 września 2017 roku. Pomimo wydłużonego terminu powód nie wywiązał się z nałożonego na niego obowiązku.

Reasumując Sąd nie był w stanie ustalić na podstawie przedstawionego materiału dowodowego w jakim zakresie pozwany spłacił zobowiązanie wobec powoda. W związku z powyższym powód nie doprecyzował zobowiązania, które mogło ewentualnie powstać w trakcie realizacji umowy z dnia 22 października 2015 roku. Kwoty naliczone niezgodnie z warunkami umowy pożyczki wzbudziły wątpliwości Sądu i wymagały przeprowadzenia dodatkowych dowodów. Powód na podstawie tych okoliczności wywodził skutki prawne i to na nim spoczywał ciężar wykazania okoliczności związanych z realizacją umowy, która była przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd w niniejszej sprawie. Powód natomiast pomimo wezwania Sądu nie zaoferował żadnego innego dowodu na potwierdzenie wywodzonych przez siebie okoliczności. Powód nie udowodnił zarówno podstawy, jak i wysokości dochodzonego roszczenia. Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy, a w zasadzie jego brak, nie potwierdza bowiem, aby pozwany zobowiązany był z tytułu umowy pożyczki, na którą powołuje się powód, tym bardziej w wysokości dochodzonej przez powoda.

Dodatkowo wątpliwości Sądu podczas analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego wzbudziły należności z tytułu opłat dodatkowych.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazał w art. 385¹ § 3 k.c., że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Jednocześnie stosownie do art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Oznacza to, że w znacznej liczbie przypadków ciężar dowodu będzie spoczywał na przedsiębiorcy udzielającym pożyczki.

O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można mówić w sytuacji nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom będzie miało miejsce wtedy, gdy w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego partner konsumenta tworzy takie klauzule umowne, które godzą w równowagę kontraktową stosunku.

Ponadto należy wskazać, że zgodnie z art. 483 § 1 k.c. w przypadku nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego wykluczone jest zastrzeżenie kary umownej, która miałaby charakter odszkodowawczy. Funkcję odszkodowawczą pełnią bowiem w przypadku tego rodzaju zobowiązania odsetki za opóźnienie zastrzeżone na podstawie art. 481 §

1 k.c. (por. Marcin Lemkowski „Odsetki cywilnoprawne”, wyd. Wolter Kluwer Polska sp. z o.o., Warszawa 2007, str. 95 i n.). Wysokość odsetek jest natomiast limitowana treścią przepisu art. 359 § 2¹ k.c., który wprowadza maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnych. Inne należności dochodzone z tytułu zawartej umowy kredytowej, w tym koszty upomnień, wezwań i opłat, powód winien wykazać, że zostały one rzeczywiście poniesione przez powoda bądź poprzedniego wierzyciela.

Zdaniem Sądu, dodatkowe koszty pożyczki obejmujące prowizję za udzielenie pożyczki, opłatę za pakiet elastyczny, opłatę przygotowawczą, koszt przystąpienia do ubezpieczenia (...) zostały określone na zawyżonym, nieznajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłaty te zostały ustalone w stałej zryczałtowanej kwocie, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powoda opłat w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanego jako konsumenta, stanowiło bowiem dodatkową karę umowną za nienależyte wykonanie umowy.

Zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat są również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wprawdzie wysokość opłat i kosztów została ustalona umową pożyczki, a pozwany, składając podpis pod umową, zgodził się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Analizując zasadność poszczególnych opłat dodatkowych, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłaty te były rzeczywiście niezbędne z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej w umowie pożyczki. Opłata przygotowawcza miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. W ocenie Sądu, nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na twierdzeniach powoda i samym zapisie umownym.

Zestawienie kwot wskazanych w umowie pożyczki jednoznacznie pokazuje, że dodatkowe opłaty obciążające pozwanego stanowią ok. 165% kapitału pożyczki. Zastrzeżenie konieczności ich zapłaty, niezależnie od konieczności uiszczenia samych odsetek, a także odsetek na wypadek np. nieterminowej spłaty zadłużenia, stanowi dla pozwanego, dodatkową karę umowną, która jak powyżej wskazano jest niedopuszczalna w świadczeniach pieniężnych.

Wątpliwości Sądu budziła również możliwość obciążenia pozwanego kosztami ubezpieczenia Pakiet Medyczny w kwocie 120,00 zł, przy kwocie pożyczki 1 000,00 zł. Należność ta wynosiła bowiem 12% kwoty udzielonej pożyczki. Biorąc pod uwagę okoliczności objęcia pozwanego tą umową: obowiązkowe jej zawarcie przy umowie pożyczki, brak w treści umowy pożyczki szczegółowych informacji o treści ubezpieczenia, brak ekonomicznego uzasadnienia objęcia pozwanego tym ubezpieczeniem oraz wysokość pobranej składki należy uznać, iż ubezpieczenie to miało fikcyjny charakter, a jego zawarcie służyło w istocie obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Postanowienia te nakładały bowiem na pozwanego obowiązek spełnienia rażąco wysokiego świadczenia, nie służącego w rzeczywistości tym celom, jakie wskazywała druga strona umowy. Wysokość składki, zwłaszcza w stosunku do wysokości pożyczki, okresu obowiązywania umowy i wysokości ewentualnego świadczenia ubezpieczyciela, a także ponoszonego przez niego ryzyka, świadczy również o pozorności zawartej umowy.

W ocenie Sądu biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, uwzględnienie roszczenia, którego podstawą w znacznej części są dodatkowe opłaty i ubezpieczenie, byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w związku z czym roszczenie w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Dodatkowo wątpliwości, które powstały w związku ze złożonym przez powoda materiałem dowodowym czynią nie wykazany roszczenie powoda w niniejszej sprawie, w związku z czym Sąd oddalił powództwo w całości.